

Sisäministeriö

kirjaamo.sm@govsec.fi

maahanmuutto-osasto.sm@govsec.fi

VN/31772/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriössä on valmisteilla luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muutoksista, joilla laajennettaisiin pitkäaikaisen eli niin sanotun D-viisumin käyttöä uusiin kohderyhmiin. Ulkomaalaislakiin ehdotettujen muutosten myötä pitkäaikainen viisumi voitaisiin myöntää opiskelijoille, tutkijoille, sertifioitujen työnantajien työntekijöille, yritysten johtotehtävissä toimiville sekä edellä mainittujen perheenjäsenille. SAK katsoo, että esityksen ajoitus viisumin kohderyhmän laajentamisesta on väärä, koska pitkäaikainen viisumi ei ole edes otettu Suomessa vielä käyttöön ja lainmuutokset tulevat voimaan vasta 1.6.2022.

Pitkäaikainen viisumi (D-viisumi)

SAK on suhtautunut alun perin kriittisesti erityisosaajille ja startup-yrittäjille tarkoitetun pitkäaikaisen viisumin (ns. D-viisumin) käyttöön ottamiseen eikä ole ollut vakuuttunut sen lisäarvosta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Valmisteilla olevan työperäisen maahanmuuton pikakaistan käsittelyaika on kaksi viikko, joka on jopa kansainvälisessä kontekstissa erittäin kunnianhimoinen. D-viisumi nopeuttaa erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä maahantuloa ainoastaan noin viikolla. Lakiuudistuksen hinta on turhan korkea suhteessa saavutettavaa hyötyyn.

SAK kannattaa koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton edistämistä ja on selvä, että siihen liittyvien maahantulomenettelyjen sujuvoittaminen on tärkeä.

SAK pitää kuitenkin huolestuttavana, että D-viisumiin liittyvät prosessit kuormittaisivat entuudestaan lupapalvelujen ruuhkia ja kustannukset nousevat liian korkeaksi. Kuten on todettu, kansallisen viisumin myöntäminen oleskeluluvan lisäksi tulee aiheuttamaan Maahanmuuttovirastossa runsaasti lisätyötä, joka vaatisi todennäköisesti uusia lisäresursseja. Mitä enemmän otetaan käyttöön uusia maahantulomenettelyjä (pikakaistoja ja uusia viisumeita) sitä hitaammaksi muuttuvat lupajärjestelmän perusprosessit. Tärkeä olisikin vahvistaa lupajärjestelmän perusprosesseja, joka olisi myös yhdenvertaisuuden kannalta relevanttia. Myös hallitusohjelmassa on linjattu, että työhön tulon Suomeen tulisi tapahtua työntekoon tarkoitettulla luvalla eikä esimerkiksi turistiviisumilla.

Työ ja turva -osasto

30.3.2022

Pitkäaikaisen viisumin käytön laajentaminen sertifioidujen työnantajien työntekijöihin

Ulkomaalaislakiin ehdotettujen muutosten myötä pitkäaikainen viisumi voitaisiin myöntää myös sertifioidujen työnantajien työntekijöille. SAK ei kannata ehdotettuja muutoksia ja vastustaa yritysten sertifiointia, koska työehtojen ennakoivalvontaa kansainvälisissä rekrytoinneissa ei ole syytä heikentää.

Hallituksen esityksessä ulkomaalaislain 5 luvun muuttamisesta ulkomaalaislakiin lisättäisiin uutena sääntelynä säännökset työnantajan sertifiointista, joka tarkoittaa, että oleskelulupaprosessissa voidaan heidän osaltaan käyttää kevyempää menettelyä. SAK on lausunnossaan vastustanut yritysten sertifiointia, koska menettely sisältää riskejä työntekijöiden hyväksikäytöstä eikä ole yritysten yhdenvertaisuuden kannalta toimiva. Viime aikoina on ollut julkisuudessa runsaasti tapauksia, jossa yritykset ovat syyllistyneet ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttöön. Kiinni jäämisen riski on pieni ja sanktiot lähes olemattomia.

SAK näkee riskejä myös sertifiointin voimassaolon liian pitkässä määräajassa - sertifiointi myönnettäisiin ensin kahdeksi vuodeksi ja sen jälkeen kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

SAK katsoo, että mikäli työnantajan sertifiointi toteutettaisiin, menettelyn täytyy olla läpinäkyvä ja siihen tulee lisätä auditointi, kunnon sanktiointimahdollisuus ja sertifiointin peruuttaminen, mikäli annetut tiedot eivät pidä paikkaansa, työnantaja ei enää täytä sertifiointin edellytyksiä tai työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu ei toteudu.

Pitkäaikaisen viisumin käytön laajentaminen opiskelijoihin

SAK kannattaa lähtökohtaisesti opiskelijoiden ottamista mukaan D-viisumin kohderyhmään. Ei ole kenenkään etu, että Suomessa menetetään vuosittain noin tuhat potentiaalista kansainvälistä opiskelijaa, jotka saavat korkeakoulupaikan, mutta eivät ilmoittaudu läsnä olevaksi lupaprosessin hitauden johdosta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry